

Draaihals

Jynx torquilla

Beschrijving

Kenmerken: De Draaihals (16-18 cm) is iets groter dan een Huismus met een fraai bruin, grijs, zwart camouflagekleed op de bovenzijde en kaneelkleurige onderzijde. De donkere oogstreep loopt door op de hals, de kruinstreep tot op de rug. In tegenstelling tot andere spechten klimt de Draaihals niet tegen boomstammen en hakt geen eigen nest uit. Zit vaak op de grond op zoek naar mieren. Mannetjes brengen een slepend 'tjuw-tjuw-tjuw-tje-tjuw-tjuw-tjuw-tje' ten gehore; het geluid van vrouwtjes klinkt rauwer.

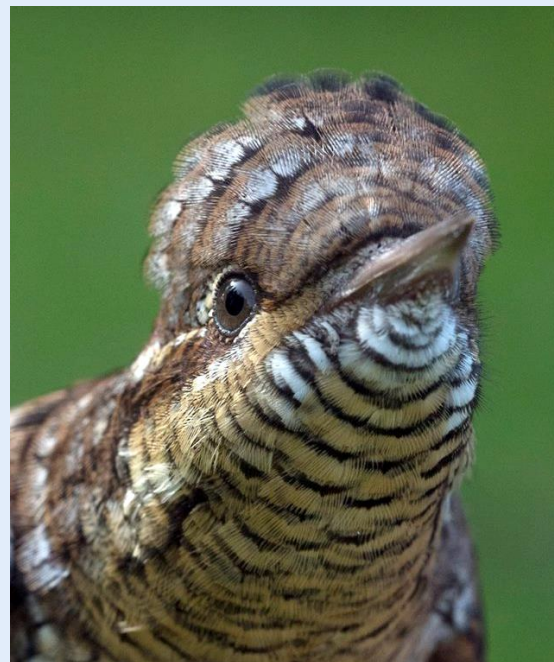
Levensloop: De soort broedt van mei tot juli in boomholtes of (in Nederland zelden) in nestkasten. Het legsel bevat 7-10 eieren. Nestpredatie treedt slechts weinig op, maar lage temperaturen in combinatie met regen zorgen voor een slechte bereikbaarheid van mieren en daarmee een lager broedsucces. De Draaihalzen die in Nederland broeden overwinteren waarschijnlijk rondom de Middellandse Zee: de populatietrend wordt sterk bepaald door de hoeveelheid regen die daar in de winter valt.

Voedsel: Het dieet bestaat vrijwel geheel uit mierenbroed, voornamelijk wegmieren (*Lasius* sp.) en andere soorten met ondiepe grondnesten of kleine lage koepels. Andere ongewervelden worden weinig gegeten.

Belang Veluwe: De Draaihals broedt vrijwel alleen op droge zandgronden en de Veluwe is het belangrijkste gebied. Na een flinke achteruitgang zit de soort sinds enkele jaren weer in de lift, met ongeveer 40 broedparen op de Veluwe in 2016.

Draaihals in boom © Saxifraga - Mark Zekhuis

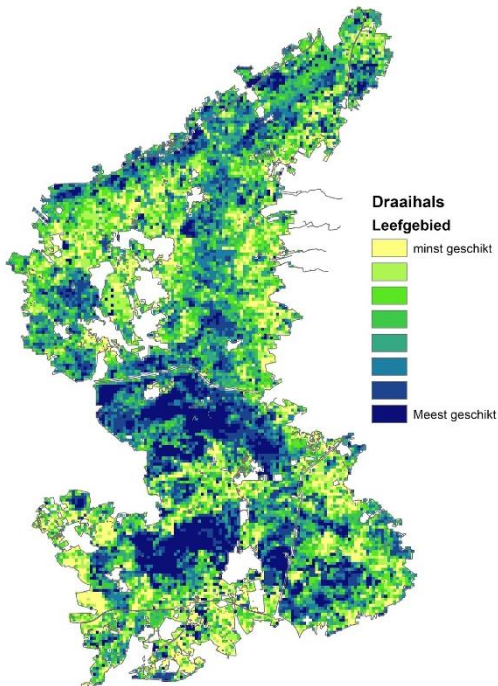

Met zijn schutkleur en kleine spitse snavel ziet de Draaihals er niet als een specht uit
© Marijn Nijssen – Stichting Bargerveen

Leefgebied en gevoeligheid voor verstoring

- De Draaihals is in Nederland aangewezen op heidevelden, zandverstuivingen of open bossen op zandige bodem. In deze gebieden worden ook kapvlaktes, venoevers en ander open habitat gebruikt.
- De Draaihals kan zelf geen gaten uithakken dus nestbomen (liefst oude berken) met spechtengaten moeten aanwezig zijn. Veroudering en afsterven van loofbomen is noodzakelijk.
- Optimale habitats kennen veel open bodem en lage vegetatie met een hoge dichtheid aan mierennesten. Deze habitats worden jaarlijks als eerste bezet en leveren een hoger reproductiesucces dan dichterbegroeide habitats. Beschikbaarheid van mieren én van nestgelegenheid kunnen beide limiterend zijn.
- Verzuring en vermesting hebben vermoedelijk geleid tot een lagere dichtheid of beschikbaarheid van mieren, maar dit is lastig aan te tonen: historische gegevens over dichtheden van mieren zijn schaars.
- Draaihalzen zijn vrij gevoelig voor verstoring door recreanten en keren pas terug naar het nest als de verstoringbron op grote afstand is.

Leefgebied Draaihals op de Veluwe

De Draaihals is in Nederland gebonden aan rustige heide- en stuifzandlandschappen met veel mierennesten in open bodem en oude bomen met spechtengaten om in te nestelen

© Saxifraga – Marijke Verhagen.

Knelpunten

- Verruiging van open bodems en schrale vegetaties waardoor de dichtheid aan mierennesten sterk afneemt en daarmee het voedselaanbod voor de Draaihals.
- Sterke afname van geschikte nestgelegenheid in de vorm van oudere loofbomen (vooral Berk) met veel spechtengaten.
- De Draaihals is gevoelig voor recreatie en keert pas terug naar het nest als de verstoring weer op grote afstand is.
- De hoeveelheid regen in overwinteringsgebied bepaalt voor een belangrijk deel de populatietrend in de broedgebieden.

Aanbevelingen beheer

- Het herstellen van open heide en stuifzandlandschappen door het open kappen (maar niet geheel verwijderen!) van (naald)bos en het maaien, begrazen, branden, chopperen of plaggen van sterk verruigde vegetaties.
- Bewust behouden van oude, aftakelende loofbomen en het lokaal toestaan dan wel beschermen van jonge boomopslag om ook op de lange termijn broedgelegenheid te garanderen.
- Sturen van recreatie door belangrijke broedgebieden in het broedseizoen af te sluiten voor publiek.
- Het verbeteren van de bodemkwaliteit (bijv. met steenmeel) heeft misschien een positief effect op de dichtheid van mieren, maar is nog een experimentele maatregel en mag dus alleen op vrij kleine schaal worden toegepast!